Friese
IJsselmeerkustgebied
Uitvoeringsprogramma

UITGAVE

Uitvoeringsprogramma Het Friese IJsselmeerkustgebied
is een gezamenlijke uitgave van Provincie Fryslân,
Wetterskip Fryslân en de gemeenten Súdwest-Fryslân
en De Fryske Marren.

© juli 2023

REDACTIECOMMISSIE

[redacted] en [redacted]

REDACTIE EN PRODUCTIE

Terwisscha & Wagenaar, Leeuwarden

DISCLAIMER

Bij de totstandkoming van deze uitgave is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Desalniettemin kunnen de opdrachtgever en -nemer geen verantwoordelijkheid nemen of aansprakelijk worden gesteld voor mogelijk foutieve informatie.

Inhoudsopgave

	Voorwoord	**5**
1	**Inleiding**	**7**
1.2	Integrale gebiedsontwikkeling	7
1.3	Aanverwante programma's, projecten en financieringskansen	7
2	**Ambities, opgaven en randvoorwaarden**	**11**
2.1	Ambities	11
2.2	Opgaven	11
2.3	Selectie van initiatieven	12
3	**Programma**	**15**
3.1	Verkenningen	16
3.2	Initiatieven per deelgebied	22
4	**Organisatie**	**45**
4.1	Organisatie	45
4.2	Programmamanagement en financiën	45
4.3	Communicatie	46
4.4	Participatie	46

LEESWIJZER

In hoofdstuk 1 gaan we in op de uitdagingen die er in het gebied liggen, alsook op het voorbereidende werk op dit uitvoeringsprogramma en de middelen die beschikbaar zijn én waar mogelijk een beroep op kan worden gedaan.

In hoofdstuk 2 beschrijven we de ambities, opgaven en randvoorwaarden van het programma, waaronder de selectiecriteria om voor opname in het uitvoerings-programma.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de verkenningen die komend jaar plaatsvinden, alsook de selectie van projecten - waaronder de VFIJ-projecten - die opgenomen zijn in dit eerste, adaptieve uitvoerings-programma.

In hoofdstuk 4 vindt u de nodige informatie over de projectorganisatie, -communicatie en de mogelijk-heden om mee te doen aan – en denken over – het programma de komende jaren.

Voorwoord

De komende decennia komen er aan de Friese IJssel-meerkust veel opgaven, projecten en financiële middelen samen. Met dit eerste, integrale uitvoe-ringsprogramma laten wij als Friese overheden en samenwerkingspartners[1] zien wat we richting 2027 aan initiatieven willen samenbrengen en realiseren.

Het programma is adaptief[2] en wordt jaarlijks herijkt. We werken daarbij samen met zowel stakeholders als bevolking aan een integrale ontwikkeling van het IJsselmeerkustgebied. Gebaseerd op de ambities[3] die we met het gebied hebben, de opgaven die er liggen en de inventarisaties die zijn verricht. En gebaseerd op de initiatieven en wensen die de afgelopen jaren in de regio zijn opgehaald. Zoals die zijn opgetekend in het Aanbiedingsdocument dat medio 2022 door betrokken colleges en besturen is aangenomen.

Het programma bestaat uit zowel voorbereidende acties en verkenningen, lopende projecten alsook nieuwe initiatieven. Of een initiatief tot ontwik-keling komt, is mede afhankelijk van de financiering en vergunbaarheid. Maar bijvoorbeeld ook van haar bijdrage aan de ambities, brede welvaart (SDG's[4]) en uitdagingen waar we voor staan. Denk aan de klimaat-verandering en het behoud van de leefbaarheid in met name het buitengebied.

Bij de uitvoering, en dus ook de financiering, zijn meerdere partijen betrokken. In de eerste plaats de initiatiefnemers en samenwerkingspartners die de eerste jaren jaarlijks zo'n € 3 miljoen steken in de verkenning, ondersteuning en uitvoering van initiatieven. Ook regionale stakeholders als terrein-beheerders, maatschappelijke organisaties en onder-nemers dragen hun steentje bij. Uitgangspunt is acties en projecten die elkaar aanvullen en versterken samen, integraal te ontwikkelen. Ook om aanvullende middelen te genereren die hard nodig zijn om de wensen en ideeën die leven te kunnen realiseren. Denk daarbij aan private investeringen, maar ook fondsen en subsidies.

Met dit programma, dat parallel loopt en gelinkt is aan de nationale IJsselmeeragenda 2050, blikken we ook alvast vooruit om iedereen de kans te geven hierop te anticiperen. Om dezelfde reden informeren we u over de lopende projecten in het kader van Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ) en de voorgenomen initia-tieven van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW).

Samenvattend bieden we een overzicht van wat er aan de Friese IJsselmeerkust speelt én mogelijk is. We gaan daar als overheden richting 2050, samen met bewoners, ondernemers en overige stakeholders, werk van maken door initiatieven te faciliteren en waar mogelijk finan-cieel te ondersteunen. Op weg naar een duurzame toekomst van de kustregio die (ons) zo waardevol is.

ondertekenen door bestuurders

1 Provincie Fryslân, gemeente Súdwest-Fryslân, gemeente De Fryske Marren en Wetterskip Fryslân.
2 Dit programma beschrijft verkenningen, projecten die in uitvoering kunnen worden genomen en het zogenaamde 'laaghangend fruit'. Het programma is adaptief en wordt gaandeweg aangevuld met nieuwe, verkende, gewogen en geselecteerde projecten en opgenomen in het uitvoeringsprogramma richting 2027.
3 Zie hiervoor Ambitiedocument Het Friese IJsselmeerkustgebied (2021) en Aanbiedingsdocument Het Friese IJsselmeerkustgebied (2022).
4 De SDG's (Sustainable Development Goals) zijn 17 doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Ze zijn omarmd door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN) en Europese Unie, waaronder Nederland.

1 Inleiding

1.1. Aanleiding en voorwerk

De Friese IJsselmeerkust staat de komende decennia voor belangrijke opgaven en transities. Zo staan de leefbaarheid, het voorzieningenniveau en de werkgelegenheid in met name kleine kernen onder druk. Bovendien kalft de kust zelf langzaam af door weersinvloeden en peilfluctuaties, met alle gevolgen voor ondieptes, paaigebieden, stranden en het ecologisch evenwicht. Ook waterkwaliteit, verzilting, waterpeilverhoging en mogelijke kustbeveiliging en -versterking vragen de nodige aandacht.

Bovenregionaal geldt dat ook voor de energietransitie, de klimaatadaptatie, de landbouwtransitie en de achteruitgang van de natuur en biodiversiteit. Stuk voor stuk ontwikkelingen die de komende decennia ook aan de IJsselmeerkust spelen en om duurzame oplossingen vragen. Ook uit oogpunt van brede welvaart en economisch perspectief, waarin bijvoorbeeld de maritieme- en gastvrijheidssector een belangrijke rol spelen. Een en ander biedt echter ook kansen voor een integrale en gebiedsgerichte aanpak waar we met dit uitvoeringsprogramma werk van maken.

Dit is hét moment om zaken samen aan te pakken. De noodzaak is er en het tij is gunstig, gezien de vele (voorgestane) initiatieven en beschikbare, structuurversterkende middelen die aan de IJsselmeerkust vrijkomen komende decennia (zie 1.2 en 1.3). Bovendien is er de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in samenwerking en de voorbereiding (zie kader) van dit uitvoeringsprogramma.

Vooruitlopend op dit uitvoeringsprogramma is er door betrokken overheden veel geïnvesteerd in samenwerking, onderlinge afstemming en inventarisatie van initiatieven. Een ander ander is vastgelegd in de volgende documenten die als basis dienen van dit eerste, adaptieve uitvoeringsprogramma richting 2050:

- → **Ambitiedocument Friese IJsselmeerkustgebied (ambities, thema's, uitgangspunten, 2021)**
- → **Aanbiedingsdocument Friese IJsselmeerkustgebied (aanzet uitvoeringsprogramma met overzicht inventarisaties en afgestemde initiatieven, 2022)**

1.2 Integrale gebiedsontwikkeling

Dit Uitvoeringsprogramma (UP) betreft de integrale gebiedsontwikkeling van het Friese IJsselmeerkustgebied. Bij de uitvoering, en dus ook de financiering, zijn dan ook meerdere partijen betrokken. In de eerste plaats initiatiefnemers en samenwerkingspartners Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de gemeenten Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren.

Daarnaast kunnen er per onderdeel (acties of projecten) afspraken worden gemaakt met derden over deelname, eventueel over en weer, aan elkaars activiteiten. Deelnemers kunnen variëren van terreinbeheerders, private en publieke investeerders tot initiatiefnemers uit de mienskip.

Dit uitvoeringsprogramma bestaat voor een belangrijk deel uit (nadere) verkenningen van aangedragen en gewenste maatregelen (H3). Dat is nodig om tot een volledig overzicht te komen, inclusief koppelkansen, op basis waarvan selectie, prioritering en nadere (integrale) uitwerking kan plaatsvinden. Daarnaast zijn er concrete projecten opgenomen die de eerste schifting (voorselectie, zie 2.3) hebben doorlopen en waarvan verwacht mag worden dat ze (op termijn) tot uitvoering kunnen komen.

Financiering

Provinciale Staten heeft jaarlijks € 1,65 miljoen aan middelen- uit de participatie in Windpark Fryslân - beschikbaar gesteld om de initiatieven aan de IJsselmeerkust verder te brengen. Dit in de verwachting dat beide gemeenten en Wetterskip Fryslân een evenredige bijdrage leveren. Hetzij in financiële middelen dan wel in de vorm van capaciteit.

Grofweg is er de komende jaren jaarlijks € 3 miljoen beschikbaar, waarvan een deel wordt gereserveerd voor de bemensing van het projectbureau, communicatie en eventuele inhuur van kennis/capaciteit. De middelen worden tevens ingezet om initiatieven, waar mogelijk, te (co)financieren en vooral ook om externe middelen te genereren (zie 1.3). Uitgangspunt is dat het beschikbare budget minimaal verdubbeld wordt in de vorm van investeringen.

1.3 Aanverwante programma's, projecten en financieringskansen

Gezien de ambities en het aantal wensen en kansen, is het vinden van aanvullende financiering een must. We behandelen de mogelijkheden kort, niet uitputtend en voorzien ze waar mogelijk van looptijd en financiële middelen.

Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ)

Sinds 2017 werken de Provincie Fryslân, de gemeenten

Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren, Wetterskip Fryslân, It Fryske Gea én het Rijk aan maatregelen die de lokaal optredende erosie, verzanding en afnemende natuurwaarde van de IJsselmeerkust ten gevolge van stroming én flexibel peilbeheer moeten keren.

Een en ander is vastgelegd in een projectplan en ontsloten via de website. Om koppelkansen te benutten worden de projecten - die inmiddels tot uitvoering komen - meegenomen in dit uitvoerings-programma. Voor het VFIJ-project is zo'n € 17 miljoen beschikbaar, waarvan een kleine € 5 miljoen uit de regio. Vanuit het KRW en Natura-2000 is er tevens € 2 miljoen beschikbaar voor aanvullende maatregelen.

Looptijd VFIJ: **2022 - 2025**
Beschikbaar budget: **€ 19,- miljoen**

Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW)

De PAGW beoogt richting 2050 'toekomstbestendige grote wateren te realiseren waar hoogwaardige natuur samengaat met een krachtige economie'. In deze aanpak werken Rijk en regionale partners samen aan het realiseren van een ecosysteem dat de gevolgen van klimaatverandering en duurzaam gebruik kan opvangen. Concreet wordt er aan de Friese IJssel-meerkust ingezet op:

→ herstel van natuurlijke processen;
→ geleidelijke overgangen tussen land en water;
→ betere verbindingen tussen verschillende wateren;
→ betere verbindingen met het achterland op en over de dijk.

De maatregelen dienen bij te dragen aan het herstel van habitats en ecologische verbindingen, aan de kwaliteit van de leefomgeving én het vestigingsklimaat van planten en dieren. Er is voor de Friese IJssel-meerkust een bedrag van € 8 miljoen gereserveerd in de 2e tranche (**vanaf 2024**).

Daarnaast is er eind 2022 voor € 21 miljoen toegezegd voor initiatieven in de 3e tranche die komende jaren uitgewerkt worden en in 2030 in uitvoering komen. Ook deze projecten worden, na besluitvorming, meegenomen in dit adaptieve uitvoeringsprogramma om koppelkansen te kunnen benutten en de regionale cofinanciering vast te leggen.

Looptijd PAGW (2e tranche): **2024 - 2030**
Beschikbaar budget: **€ 8,- miljoen**
Looptijd PAGW (3e tranche): **2030 - 2033**
Beschikbaar budget: **€ 21,- miljoen**

Subsidies en programma's

Fryslân wil de subsidiemogelijkheden in Brussel beter benutten met het programma Europa Ready 2.0. Doel is dat overheden, kennisinstellingen, ngo's en onder-nemers samen de mogelijkheden in kaart brengen, coalities sluiten en gezamenlijk aanvragen indienen.

Maar ook de opgaven die er liggen op het gebied van water, klimaat, veenweide, landbouw, biodiversiteit, circulariteit en energie bieden mogelijkheden voor cofinanciering. Ook nationaal. Denk aan SDE-sub-sidies[1] (energietransitie) en initiatieven en middelen die vrijkomen in het landelijk gebied (Fries Programma Landelijk Gebied, Veenweideprogramma, Regio Deals, Natuurpact, Bossenstrategie en de provinciale Agenda Herstel Biodiversiteit).

Aansluiten bij dergelijke programma's, evenals bij reguliere gebiedsprojecten zoals de dijkversterking (HWBP[2]) en initiatieven in de gastvrijheidssector (Gastvrij Fryslân 2028), biedt kansen om projecten haalbaar, betaalbaar en realiseerbaar te maken.

	Herstel en aanleg leefgebied	Natuurlijke verbindingen	Natuurlijke dynamiek
IJsselmeergebied	• Vergroten natuurlijk ingericht areaal door aanleg eilanden en vooroevers en inrichten binnendijkse gebieden • Sleutel-ecotopen: 1) rietmoeras, 2) ondergedoken waterplanten en 3) overstromingsgrasland en –bossen.	• Oplossen vismigratie-knelpunten en visvriendelijk spuien • Brakwaterzones: Wieringerhoek en vismigratierivier • Verbinden met binnendijkse natuurgebieden met uitwisseling van water, nutriënten, organismen, etc.	• Natuurlijk peilbeheer, inclusief periodieke droogval

Ecologische streefbeeld PAGW IJsselmeerkustgebied (de Haan et all 2022)

1 Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie
2 Hoogwater Beschermings Programma

2 Ambities, opgaven en randvoorwaarden

Voor we in het volgend hoofdstuk ingaan op het programma voor de komende jaren, schetsen we eerst een beknopt beeld van de ambities, opgaven, wensen, uitgangspunten, doelen en criteria die we daarbij hanteren. Voor aanvullende, meer uitgebreide, documentatie verwijzen we naar het Aanbiedingsdocument Friese IJsselmeerkustgebied (juni 2022).

2.1 Ambities

We staan op een kruispunt als het gaat om het (herstel van) evenwicht tussen mens en natuur. In de ambities en projecten aan de Friese IJsselmeerkust streven we naar een gezond evenwicht tussen mens, omgeving en economisch gewin (People, Planet, Prosperity/SDG's).

In de planontwikkeling willen we waar mogelijk bijdragen aan eerder genoemde klimaat-, biodiversiteits- en watervraagstukken alsook aan de energietransitie en de uitdagingen waar natuur, landschap en landbouw voor staan. Daarmee plaatsen we de Friese IJsselmeerkust in de brede context van grensoverschrijdende maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven (zie 2.2).

Ambities
De langetermijnambities (->2050), zoals nader uitgewerkt en van opgaven voorzien in het Aanbiedingsdocument Friese IJsselmeerkustgebied (H4), liggen op het terrein van:

Economie:
- → **Inzet op toonaangevende en duurzame gastvrijheids-, landbouw- en maritieme sector als belangrijke pijlers regionale economie.**
- → **Stimuleren en faciliteren hergebruik grond-, afval- en bouwstoffen als bijdrage aan circulaire regio**

Natuur en water:
- → **Stimuleren en faciliteren natuurontwikkeling voor behalen klimaat-, biodiversiteits- en milieudoelen en bijdrage aan de aantrekkingskracht en leefbaarheid regio**
- → **Stimuleren en faciliteren duurzaam waterbeheer en watertechnologie als bijdrage aan landbouw, natuur, recreatie, wonen en regionale economie**

Energie:
- → **Innovatieve en energieneutrale regio in 2050**

Cultuurhistorie:
- → **Erfgoed en landschapskwaliteit behouden, versterken en uitdragen als drager identiteit, leefbaarheid en aantrekkingskracht regio.**

2.2 Opgaven

Naast ambities liggen er in de kustzone de nodige opgaven. Sommige zijn specifiek voor de regio en dan met name vanwege de ligging aan het IJsselmeer. Andere opgaven hebben een breder maatschappelijk karakter.

Regiospecifiek

De Friese IJsselmeerkust staat de komende decennia voor belangrijke opgaven. Een belangrijke – waar ook al werk van wordt gemaakt in het kader van het project Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ) - is de kustbescherming ten gevolge van weersinvloeden en flexibel peilbeheer. Dit vraagt aan de kust om maatregelen op het terrein van zowel waterbeheer, erosiebestrijding, natuurbescherming én de instandhouding en bereikbaarheid van de waterfronten, waaronder de boulevards, havens, stranden en kliffen.

Andere, regiospecifieke opgave is de instandhouding – en betere benutting - van de kwaliteit van de ruimte, het landschap en het cultureel erfgoed waaraan de regio een belangrijk deel van haar aantrekkingskracht ontleent. We hebben het dus niet alleen over het zeer diverse landschap, met polders, meren, bossen, gaasten, essen, stuwwallen en kliffen, maar ook over de talrijke monumenten, dorps- en stadsgezichten en waterwerken als dijken, sluizen, gemalen, poldermolens, oude palenrijen en vluchthavens.

Investeringen in kustbescherming en de kwaliteit van landschap, natuur en cultureel erfgoed komen de regionale economie en leefbaarheid ten goede. Met als belangrijk vehikel de gastvrijheidssector die sterk afhankelijk is van de aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van het gebied en een belangrijke bijdrage levert aan de instandhouding van het voorzieningen- niveau en de leefbaarheid in met name de kleine(re) kernen.

Het schept dan ook geen verbazing dat het gros van de initiatieven die de afgelopen jaren in de regio zijn geïnventariseerd en opgehaald (zie Aanbiedingsdocument) gelinkt kunnen worden aan natuur, cultuur, recreatie, toerisme en leefbaarheid. We zien dat terug in dit eerste adaptieve uitvoeringsprogramma met topics als:

- → Verbeterde bereikbaarheid en voorzieningenniveau havens en stranden
- → Upgrading en uitbreiding langzaamverkeer routes
- → Ontsluiten dijkvaart en waterrijk achterland voor recreatief gebruik
- → Herstel en betere ontsluiting cultureel (water) erfgoed
- → Koppelkansen in de vorm van recreatieve voorzieningen

Deze topics zijn gedestilleerd uit de honderden geïnventariseerde en opgehaalde initiatieven en wensen door ze te filteren op zowel voorkomen (aantal), hun bijdrage aan brede welvaart als passend binnen de ambities, uitgangspunten, randvoorwaarden en beleidsthema's van het programma (zie 2.3).

Brede, maatschappelijk opgaven

Naast de regiospecifieke, zijn er bredere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven die mondiaal spelen en ook aan IJsselmeerkust (integrale) aandacht vragen. Denk aan de klimaatverandering die zorgt voor meer natte en droge periodes waardoor we meer water moeten kunnen verwerken én bergen. De peilverhoging van het IJsselmeer is daar bijvoorbeeld een consequentie van, net zo goed als de mogelijke dijkversterking. Het laatste wordt de komende jaren duidelijk en moet op voorhand op worden geanticipeerd. Net zo goed als op het feit dat 'bodem en water' komend decennium sturend zijn in ruimtelijke opgaven en ontwikkelingen.

Andere, bekende uitdagingen zijn herstel van biodiversiteit en bodemvruchtbaarheid. Het terugdringen van de uitstoot van CO2 en fijnstof, de energietransitie en de omvorming naar een natuurinclusieve landbouw (o.a. Veenweideprogramma, Regiodeal NL in Kleiweide).

Tot slot zijn er nog de natuuropgaven, waarbij de buitendijkse natuurgebieden aan de IJsselmeerkust bijvoorbeeld belangrijk zijn voor het foerageren van vogels en paaien van vissen. Los van de rol die natuur speelt in de aantrekkelijkheid van de kust en de recreatiemogelijkheden die het biedt aan zowel bewoners als bezoekers.

Verbindingen aangaan

Bij de invulling en uitwerking van het uitvoeringsprogramma, zoeken we continu naar verbindingen tussen de verschillende opgaven, programma's, projecten, wensen en kansen. Niet alleen om win-win-situaties te realiseren en initiatieven en middelen te combineren, maar ook om te komen tot integrale, bij voorkeur gebiedsgerichte, projecten waarin initiatieven elkaar aanvullen, versterken en resulteren in duurzame, langetermijnoplossingen.

Zo nemen we bijvoorbeeld ook de projecten op die in het kader van het project Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ) en de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) op de rol staan. Ze bieden immers kansen om initiatieven en middelen te combineren. Dat geldt natuurlijk ook voor de plannen die afgelopen jaren in de regio zijn opgehaald en voor de kansen die in beeld zijn gebracht met de Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust (zie www.frieseijsselmeerkust.frl).

2.3 Selectie van initiatieven

Aangemelde projecten, initiatieven en wensen worden onder voorwaarden opgenomen in het uitvoeringsprogramma (UP). Ze worden in eerste instantie beoordeeld op de randvoorwaarden, uitgangspunten en doelen zoals geformuleerd in zowel het Ambitie- als Aanbiedingsdocument Friese IJsselmeerkust. Daarnaast wordt gekeken of ze aansluiten bij het in dezelfde documenten geformuleerde beleid en de beleidsthema's.

Voorselectie

Bij het beoordelen van initiatieven, wensen en projecten onderscheiden we twee fasen. In de voorselectie vindt toetsing plaats aan de hand van eerder genoemde uitgangspunten en randvoorwaarden. Hiermee worden niet levensvatbare projecten tijdig uitgesloten en wordt voorkomen dat de beoordeling niet onnodig tijdrovend en belastend wordt. Bij een negatieve beoordeling op de randvoorwaarden en uitgangspunten worden projecten, initiatieven en wensen dus niet verder meegenomen. Dit los van het feit dat bijvoorbeeld evenementen, woningbouw en aanpak bedrijfspanden sowieso niet voor opname in aanmerking komen. Laatste twee horen thuis in het woningbouwprogramma van beide gemeenten.

Projecten/ideeën worden vooraf getoetst aan de volgende randvoorwaarden en uitgangspunten:

- → Passend binnen nationale en Europese wet- en regelgeving, waaronder de nieuwe
- → Omgevingswet;
- → Financieel haalbaar en betaalbaar (globale toets op basis van schatting);
- → Passend binnen het geformuleerde beleid van de het Ambitie- en Aanbiedingsdocument Friese IJsselmeerkustgebied;
- → Niet strijdig met regionaal/gemeentelijk beleid;
- → Ruimtelijke haalbaar en inpasbaar geacht (globale toets);
- → Voldoende draagvlak in de samenleving verwacht (globale toets op basis van inschatting);
- → Passend binnen het tijdpad van het uitvoeringsprogramma.
- → Beheer en onderhoud is geregeld, dan wel geborgd middels een verklaring van de toekomstige beheerder.

Definitieve selectie

De initiatieven die de voorselectie doorstaan, worden vervolgens getoetst aan het in het Ambitie- en Aanbiedingsdocument geformuleerde beleid en gekozen beleidsthema's. Deze thema's zijn natuur, economie, recreatie, energie, cultuurhistorie en water. Deze thema's zijn uitgewerkt en nader gespecificeerd in het aanbiedingsdocument. Aanvullend wordt in de definitieve selectie gekeken naar de financierbaarheid én de bijdrage die het initiatief levert aan de Brede Welvaart.

Deze beoordeling van de definitieve selectie wordt omschreven, zodat er voldoende interpretatieruimte is om rekening te houden met specifieke omstandigheden en belangrijke ontwikkelingen in de directe omgeving. Onderstaand een korte samenvatting van de criteria die per thema bij de beoordeling van initiatieven worden gehanteerd.

THEMA ECONOMIE Initiatief draagt bij aan:

- → Duurzaam/circulair inkopen;
- → Duurzaam werken/produceren;
- → Kennis delen en samenwerken;
- → Duurzaam afvalstoffen en reststoffenmanagement;
- → Duurzamer beheer van landschap, bodem en natuur
- → Versterken vestigingsklimaat

THEMA RECREATIE Initiatief draagt bij aan:

- → Beter beleef- en bereikbaar maken van de kust;
- → Versterken en verduurzamen van waterrecreatie, logiesaccommodaties en gastvrijheidssector;
- → Versterken marketing, data- en destinatiemanagement;
- → Versterken wandel- en fietsnetwerk (w.o. een doorlopend fiets- en wandelpad langs de IJsselmeerkust);
- → Versterken recreatieve vaarnetwerk (w.o. delen dijkvaart);
- → Uitbreiding Toeristische Overstap Punten (TOP's);
- → Faciliteren cruisevaart;
- → Upgrading stranden;
- → Voldoende zwem-, vaar- en recreatiewater en aanverwante voorzieningen (havens e.d.);
- → Voor publiek toegankelijke waterkeringen en onderhoudspaden.

THEMA ENERGIE Initiatief draagt bij aan:

- → Bevordering energieneutraliteit;
- → Vergroten aandeel duurzame energie
- → Stimuleren/ontwikkelen van duurzame innovatieve technieken;
- → Vergroten capaciteit elektriciteitsnet;
- → Beperken energiegebruik;
- → Stimuleren van elektrisch vervoer;
- → Verduurzamen van monumenten, toeristisch-recreatief bedrijfsleven, havens én bedrijfslocaties.

THEMA CULTUURHISTORIE Initiatief draagt bij aan:

- → Herstel van cultuurhistorische infrastructuur;
- → Het vergroten en uitdragen van de culturele identiteit en waarden van de Friese IJsselmeerkust;
- → Het ontsluiten van het verhaal van de IJsselmeercultuur;
- → Herbestemming/herstel van (met verval/leegstand bedreigde) monumentale gebouwen en watererfgoed;

THEMA WATER Initiatief draagt bij aan:

- → Het versterken van de klimaatrobuustheid, veiligheid en waterkwaliteit van het watersysteem;
- → Het hergebruik van nutriënten en duurzame energievoorziening (blue energie, aquathermie);
- → Het anticiperen op het flexibel peilbeheer van het IJsselmeer;
- → Het voorzien in klimaatbuffers bij droogte;
- → De terugdringen van de effecten van de toenemende verzilting/verzanding;
- → De beschikbaarheid van voldoende voedselarm water;
- → Het versterken/uitbreiden van overgangszones tussen water, land en kuststrook;

THEMA NATUUR Initiatief draagt bij aan:

- → Het verbinden/versterken van natuurlijke overgangen;
- → Het realiseren van meer natuurlijke (overgangs) zones voor vissen, planten en vogels;
- → Het versterken van de biodiversiteit en de realisatie van kruidenrijke bermen, graslanden en weidevogelgebieden

Financiering (aanvullend op thema's)

- → (Meervoudige) financiering is mogelijk, dan wel aangetoond (voor integrale projecten);
- → Er wordt onderscheid gemaakt in:
  - → financiering aangetoond
  - → financiering deels aangetoond
  - → financiering lijkt mogelijk
  - → financiering ontbreekt

Bij het beoordelen en prioriteren van de projecten/ initiatieven is het een pré wanneer meerdere thema's (doelen en opgaven) gediend worden. Het programma-bureau verzorgt genoemde selectie – in nauw overleg met bewoners en stakeholders in het gebied – om het vervolgens vast te laten stellen door betrokken bestuurders.

3 Programma

Het adaptieve uitvoeringsprogramma bestaat uit zowel verkenningen die nodig zijn om bijvoorbeeld grotere, gebiedsoverstijgende projecten los te trekken alsook uit concrete projecten die in ontwikkeling of, zoals Versterken Friese IJsselmeerkust, komende jaren lopen. We splitsen het programma daarom op in deelgebied-overstijgende verkenningen (3.1) en meer locatiege-bonden gebiedsontwikkelingen (3.2).

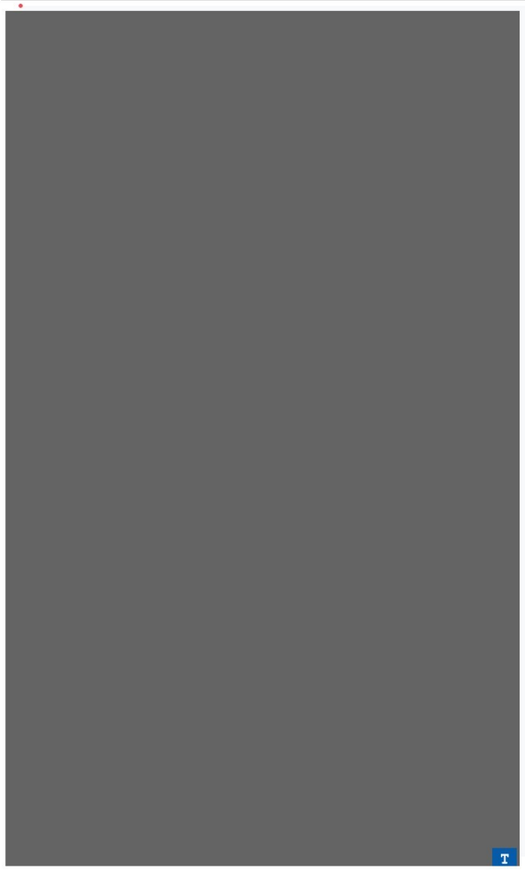
De verkenningen (3.1) worden in 2023 belegd, in overleg met bewoners en stakeholders. Met als inzet dat ze, indien haalbaar, vanaf 2024 – al dan niet gefaseerd -- tot uitvoering worden gebracht. Een mooi voorbeeld is de verkenning van de doorlopende langzaamverkeersverbinding langs de kust vanaf Kornwerderzand tot aan Lemmer. Delen daarvan zijn afhankelijk van mogelijke dijkversterking, terwijl andere stukken er al liggen of al eerder kunnen worden gerealiseerd.

Andersom kan er bij meer plaatsgebonden gebiedsont-wikkelingen al geanticipeerd worden op de gebieds-overstijgende verkenningen/initiatieven. Het in kaart brengen van de ontwikkelkansen en functies van de stranden langs de IJsselmeerkust, sluit bijvoorbeeld niet uit dat eenvoudigweg te nemen knelpunten - of voor de hand liggende ingrepen - alvast uitgevoerd worden. Al dan niet in combinatie met groot onderhoud. Per deelgebied nemen we dit zogenaamde 'laaghangend fruit' komende jaren zo veel mogelijk mee in het adaptieve programma. Denk daarbij bijvoorbeeld aan bebording, herstel van uitzichtpunten en wandelroutes en cultuurhistorisch belangrijke, al dan niet waterge-bonden landschapselementen en installaties.

3.1 Verkenningen

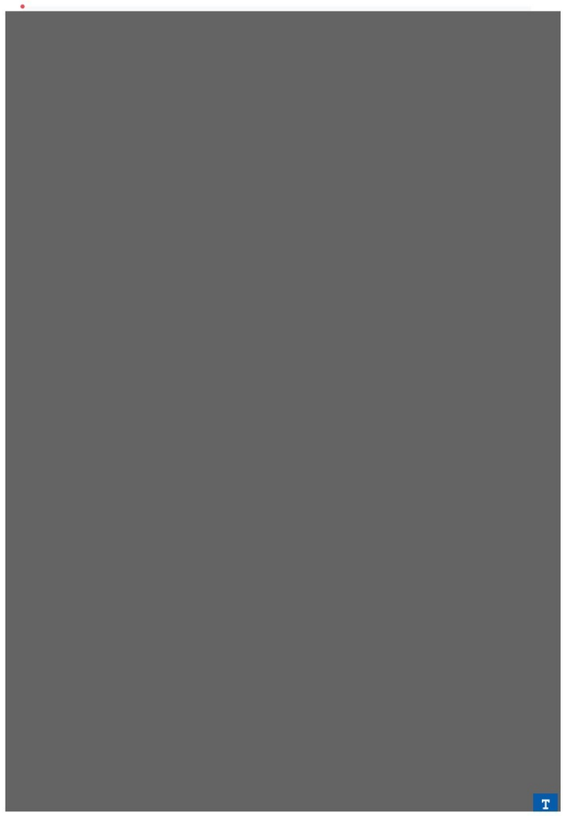
1 LANGZAAMVERKEER VERBINDING KORNWERDERZAND – LEMMER

2 TOEKOMSTBESTENDIGE STRANDEN

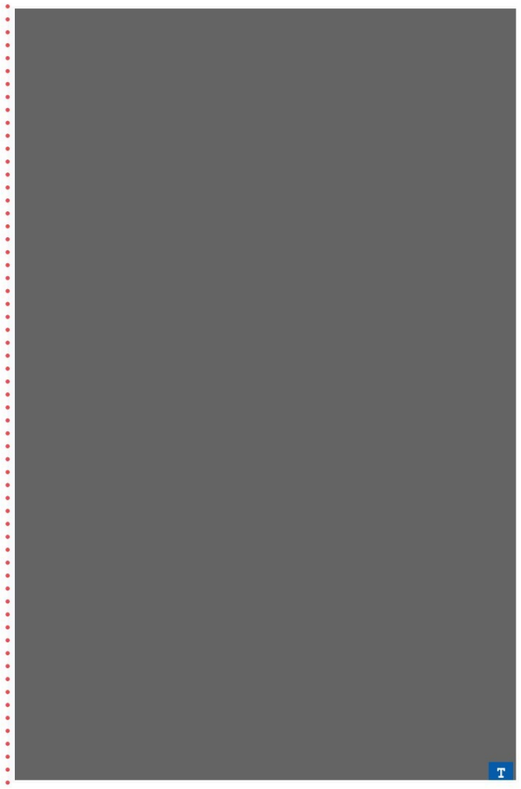

3 VERKENNING TOEKOMSTBESTENDIGE HAVENS

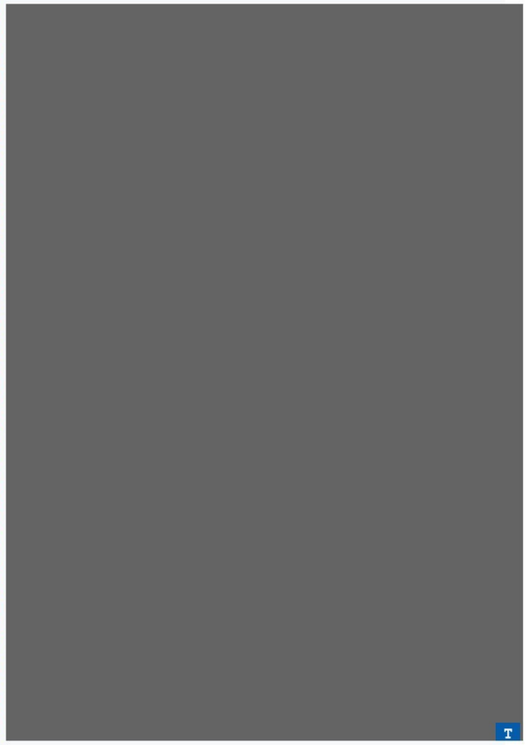

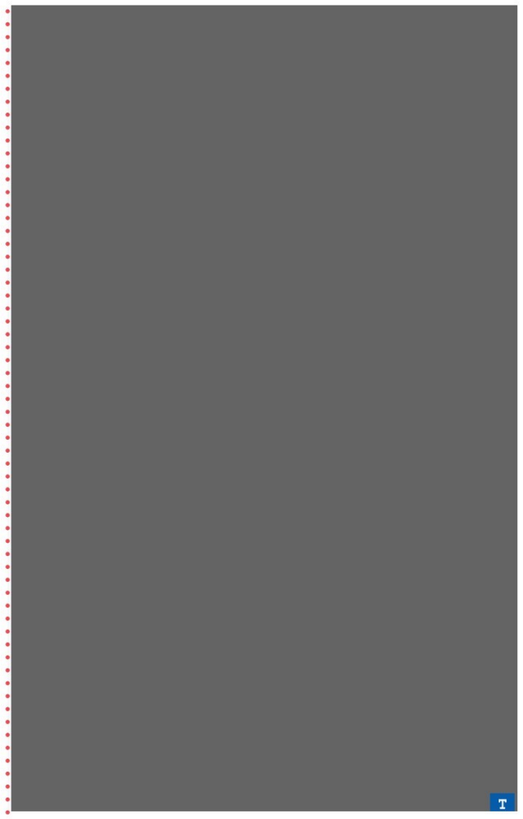

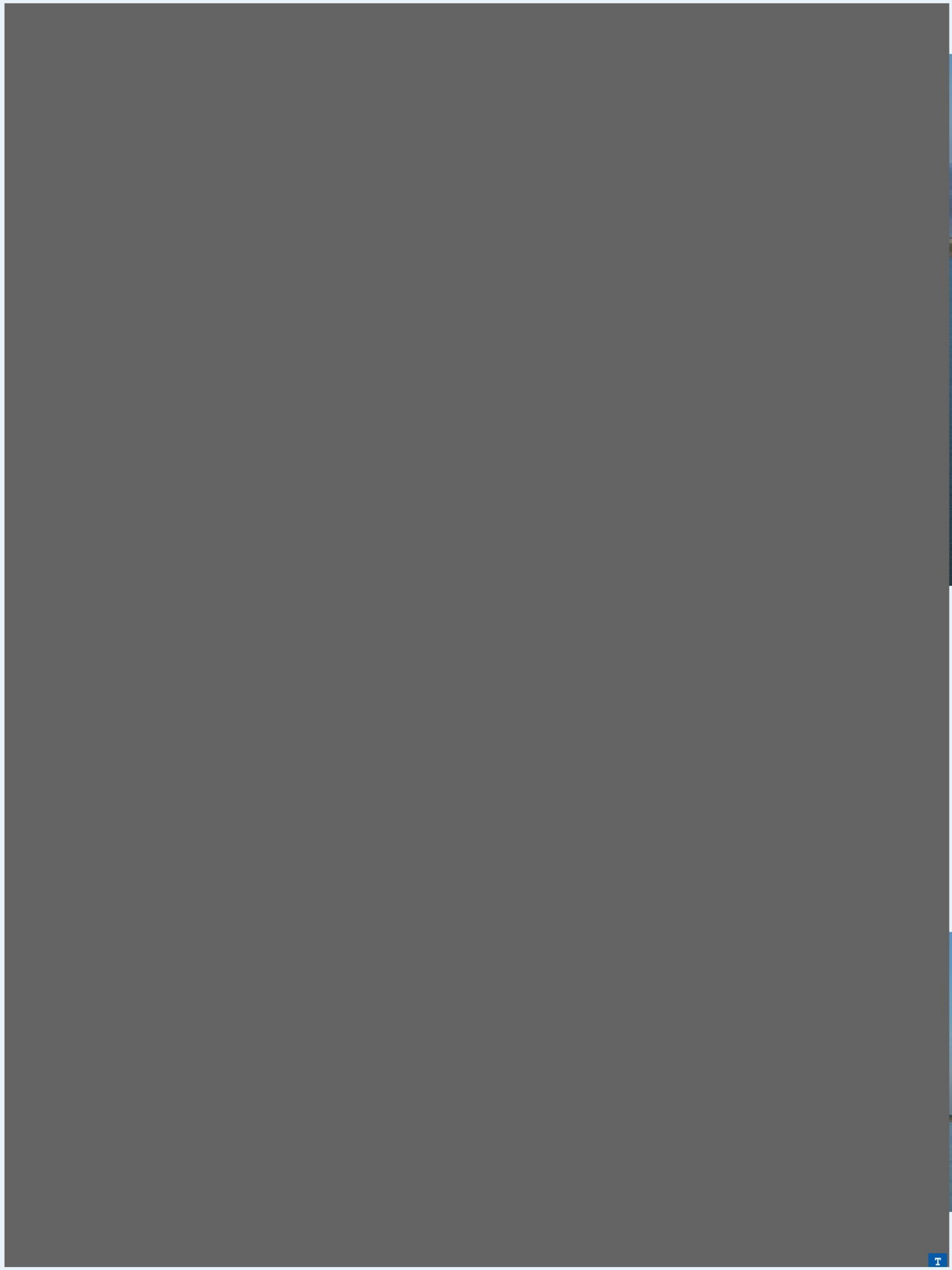
4 VERKENNING UITBREIDING/OPTIMALISATIE KLEINE WATERRECREATIE EN WATERWERKEN

3.2 Initiatieven per deelgebied

1 BELEEF KORNWERDERZAND

2 LANGZAAMVERKEER VERBINDING KORNWERDERZAND - MAKKUM

3 MAKKUMER NOORDWAARD (KRW NATURA2000/DELTAPROGRAMMA)

De Makkumernoordwaard staat bekend om haar prachtige witte schelpenstrand, ontstaan doordat stroming en golfslag een wal van zand met schelpen heeft geworpen. Het gebied biedt een veilig onderkomen aan zeldzame vleeskleurige orchissen en Noordse woelmuis, soorten die sterk onder druk staan in Nederland. Erosie en verdroging leiden echter tot natuurknelpunten voor karakteristieke flora, waaronder trilveen, en fauna (o.a. moerasbroedvogels) in het gebied.

Vanwege natuurherstel wordt (eerst) gekozen voor herinrichting van de schelpenbank achter de strandwal, waartoe wilgen moeten verwijderd, en aanvullend maaibeheer (en afvoer maaisel om voor verschraling te zorgen). Daarbij is het uitgangspunt (eerst) het realiseren van 10 hectare vochtige, kalkminnende vegetatie. Er wordt onderzocht meer maatregelen uit te kunnen voeren, waarvoor wellicht PAGW-middelen kunnen worden ingezet.

ACTIE
Aanbesteding en uitvoering project

WIE
Programmabureau Friese IJsselmeerkust

DOEL
Bestrijding erosie en verdroging, i.c.m. kustbescherming en herstel natuurwaarden.

WANNEER
2023 - 2025

DRAAGT BIJ AAN
KRW, Natura 2000, Gebiedsagenda IJsselmeer 2050, Natuurambitie Grote Wateren

BREDE WELVAART
SDG 13, 14, 15

KOPPELKANSEN
opbrengst themagroepen VFIJ, suggesties Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust, PAGW initiatieven/middelen

STAKEHOLDERS
It Fryske Gea, gemeente Súdwest-Fryslân, ……

BOUWKOSTEN
Geraamd op € 257.000,-

Waarom in UP? Initiatief sluit aan bij thema's:

Natuur:
- → het project verbindt en versterkt natuurlijke overgangen
- → de biodiversiteit wordt versterkt

Water:
- → het project vergroot de klimaatrobuustheid, veiligheid en waterkwaliteit van het watersysteem
- → er wordt geanticipeerd op het flexibel peilbeheer van het IJsselmeer
- → de overgangszones tussen water, land en kuststrook worden versterkt

4 HERINRICHTING BUITENHAVEN MAKKUM

3.2.2 Makkum – Stavoren

1 WORKUMERWAARD (VFIJ)

De Workumerwaard heeft veel last van erosie en sedimentatie. De huidige buitenwaard wordt onder invloed van storm en hoogwater jaarlijks enkele meters kleiner. Dit gaat ten kosten van duizenden grondbroeders en kolonievogels en verkleint de waarde van de waard als vooroever die bijdraagt aan de kustbescherming. De buitenwaard wordt in het kader van het project Versterken Friese IJsselmeerkust komende jaren uitgebreid, versterkt en aangevuld met van zand en schelpen. Dit over de gehele lengte van 2,3 kilometer, waarbij het natuurgebied tot ongeveer 250 meter in het IJsselmeer reikt.

Tussen de huidige buitenwaard en de nieuwe deel wordt een zomerkade aangelegd, met daarachter een beschermd gebied dat in de broedperiode niet overstroomt dankzij een slimme stormbroedkering. Het project voorziet ook in een verbinding tussen de binnen- en buitenwaard als bijdrage aan de noodzakelijke versterking van de ecologische kwaliteit van het IJsselmeer.

ACTIE
Aanbesteding en uitvoering project

WIE
Projectbureau VFIJ

DOEL
Erosiebestrijding, kustbescherming en herstel natuur- en ecologische waarden

WANNEER
2023 - 2025

DRAAGT BIJ AAN
KRW, Natura 2000, Gebiedsagenda IJsselmeer 2050, Natuurambitie Grote Wateren

BREDE WELVAART
SDG 13,14,15, 17

KOPPELKANSEN
Opbrengsten themagroepen VFIJ, suggesties Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust, PAGW initiatieven/middelen, realiseren vispassage, ontsluiting en herinrichting kijkplateau Hokje Bakker voor toeristen en bezoekers met info over cultuurgeschiedenis en natuur.

STAKEHOLDERS
It Fryske Gea, gemeente Súdwest-Fryslân, Deltaprogramma, Vogelbescherming Nederland

BOUWKOSTEN
Geraamd op 4.165.920,- (ex BTW)

WAAROM IN UP? INITIATIEF SLUIT AAN BIJ THEMA'S:

Natuur:
- → het project verbindt en versterkt de natuurlijke overgangen
- → er wordt voorzien in natuurlijke (overgangs)zones voor vissen, planten en vogels
- → de biodiversiteit wordt versterkt

Water:
- → het project vergroot de klimaatrobuustheid, veiligheid en waterkwaliteit van het watersysteem
- → er wordt geanticipeerd op het flexibel peilbeheer IJsselmeer
- → de overgangszones tussen water, land en kuststrook worden versterkt

2 STOENCKHERNE (VFIJ)

Natuurreservaat Stoenckherne – ten zuiden van Workum - kampt met erosieproblemen en verdroging die met name de rietcultuur bedreigt. De aanpak is onder meer gericht op de aanleg van een strekdam, het vitaal maken van het riet, het creëren van slikranden en het realiseren van een gebied met natuurlijk peil, in combinatie met bredere watergangen.

ACTIE
Aanbesteding en uitvoering project

WIE
Projectbureau VFIJ

DOEL
Bestrijding erosie en verdroging, i.c.m. kustbescherming en herstel natuurwaarden.

WANNEER
2023 - 2025

DRAAGT BIJ AAN
KRW, Natura 2000, Gebiedsagenda IJsselmeer 2050, Natuurambitie Grote Wateren

BREDE WELVAART
SDG 13, 14, 15, 17

KOPPELKANSEN
Opbrengst themagroepen VFIJ, suggesties Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust, PAGW initiatieven/middelen

STAKEHOLDERS
It Fryske Gea, gemeente Súdwest-Fryslân, Staatsbosbeheer, Deltaprogramma, Vogelbescherming Nederland

BOUWKOSTEN
Geraamd op €441.042,- (ex BTW)

WAAROM IN UP? INITIATIEF SLUIT AAN BIJ THEMA'S:

Natuur:
- → het project verbindt en versterkt natuurlijke overgangen
- → er wordt voorzien in natuurlijke (overgangs)zones voor vissen, planten en vogels
- → de biodiversiteit wordt versterkt

Water:
- → het project vergroot de klimaatrobuustheid, veiligheid en waterkwaliteit van het watersysteem
- → er wordt geanticipeerd op het flexibel peilbeheer van het IJsselmeer
- → de overgangszones tussen water, land en kuststrook worden versterkt

3 IT SOAL (VFIJ)

Recreatiegebied It Soal kampt eveneens met erosie in combinatie met onregelmatige verzanding van strand en vaargeul. Na storm wordt een deel van het strand en de zandplaten die ervoor liggen weggeslagen, waarbij een groot deel van het zand in de vaargeul belandt die hierdoor niet altijd even goed begaanbaar is. Deze vaargeul speelt echter een cruciale rol in de verbinding naar de havens in Workum en het binnendijkse vaargebied Friese Meren.

Het VFIJ project voorziet in een herprofilering van het strand i.c.m een nieuwe strekdam, ten noorden van de vaargeul die de erosie en verzandingsproblemen oplost. De dam krijgt bovendien een recreatiefunctie (wandelpad, inlaatvoorzieningen voor boten en visplateaus). De maatregel voorkomt het verzanden van de vaargeul en zorgt er voor dat de havens van Workum en het achterland bereikbaar zijn en blijven. Het project biedt de nodige koppelkansen.

ACTIE
Aanbesteding en uitvoering project

WIE
Projectbureau VFIJ

DOEL
Bestrijding erosie en verzanding vaargeul, i.c.m. kustbescherming

WANNEER
2023 - 2025

DRAAGT BIJ AAN
KRW, Natura 2000, Gebiedsagenda IJsselmeer, Natuurambitie Grote Wateren, opwaardering strand en waterrecreatie Workum, Gasvrij Fryslân 2028/vitale waterrecreatie

BREDE WELVAART
SDG 13,14,15, 17

KOPPELKANSEN
Herinrichting uitzichtpunt voor natuurliefhebbers en bezoekers, ontwikkeling integrale watersport- en -recreatievisie Workum (strand, jachthaven, sluis, voorzieningen….), verbeteren mogelijkheden voor zwemmers, surfers en zeilers die last hebben van (te) ondiep water, acties/maatregelen Routenetwerk Friese IJsselmeerkust

STAKEHOLDERS
It Fryske Gea, gemeente Súdwest-Fryslân, Rijkswaterstaat, Deltafonds, Vogelbescherming Nederland

BOUWKOSTEN
Geraamd op €2.837.126,- (ex BTW).

WAAROM IN UP? INITIATIEF SLUIT AAN BIJ THEMA'S:

Water:
- → het project draagt in belangrijke mate bij aan het vergroten van de klimaatrobuustheid, veiligheid en waterkwaliteit van het watersysteem
- → er wordt geanticipeerd op het flexibel peilbeheer van het IJsselmeer
- → de overgangszones tussen water, land en kuststrook worden aangepakt.
- → de effecten van toenemende verzanding van de vaargeul worden genivelleerd

Recreatie
- → de kuststrook wordt uitnodigender en beter beleef- en bereikbaar
- → de waterrecreatie- en gastvrijheidssector krijgt een stevige impuls
- → het wandelnetwerk wordt indirect versterkt
- → het recreatief vaarnetwerk en bereikbaarheid van het achterland worden versterkt
- → het strand ondergaat een upgrading
- → impuls recreatiemogelijkheden (zwemmen, varen, surfen…)

Economie
- → het vestigingsklimaat krijgt een stevige impuls

4 STRAND HINDELOOPEN (VFIJ)

Het strand, ten zuiden van Hindeloopen, kampt met strandafslag en houdt het aanwezige zand bovendien niet vast. Wat vervolgens richting de haven van Hindeloopen spoelt en voor verzanding zorgt. In het kader van het VFIJ project wordt het strand over een lengte van 350 meter hersteld door zand aan te brengen. Om nieuwe afkalving te voorkomen, wordt een beschermende onderwaterconstructie gerealiseerd. Met de ingreep wordt afslag voorkomen en kunnen waterrecreanten en sporters blijvend gebruik maken van het strand.

Met de ingreep wordt tevens ingespeeld op de regionale ambitie om de badcultuur terug te brengen ten zuiden van Hindeloopen. Wellicht wordt het voor Europarcs ook interessanter/mogelijk over te gaan tot de de aanpak van het badpaviljoen. Iets ten zuiden hiervan verrijst immers hun nieuwe, buitendijkse vakantieresort. Los hiervan biedt de ingreep de nodige koppelkansen.

ACTIE
Aanbesteding project en uitvoering

WIE
Projectbureau VFIJ

DOEL
bestrijding afkalving strand, verzanding haven en behoud recreatieve voorziening

WANNEER
2023 – 2025

DRAAGT BIJ AAN
Gastvrij Fryslân 2028, herstel badcultuur,

BREDE WELVAART
SDG 13, 17

KOPPELKANSEN
Restauratie badpaviljoen, suggesties themagroepen VFIJ en Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust, acties/maatregelen Routenetwerk Friese IJsselmeerkust, upgrading recreatieve voorzieningen strand

STAKEHOLDERS
Wetterskip Fryslân, gemeente Súdwest-Fryslân, Deltaprogramma, Vogelbescherming Nederland

BESCHIKBAAR
€ 201.588,-
budget

WAAROM IN UP? INITIATIEF SLUIT AAN BIJ THEMA'S:

Water:
- → het project draagt in belangrijke mate bij aan het vergroten van de klimaatrobuustheid, veiligheid en waterkwaliteit van het watersysteem
- → er wordt geanticipeerd op het flexibel peilbeheer van het IJsselmeer
- → het project dringt de effecten van toenemende verzanding (haven) terug

Recreatie:
- → de kuststrook wordt uitnodigender en beter beleef- en bereikbaar
- → de waterrecreatie- en gastvrijheidssector krijgt een stevige impuls
- → het strand ondergaat een upgrading
- → recreatiemogelijkheden en gastvrijheidssector krijgen een sterke impuls

5 CULTUURHISTORISCH HERSTEL PIEREN

Langs de kust tussen Stavoren en Molkwerum liggen in totaal 17 pieren die de golven langs de kustlijn breken. Vanwege het belang daarvan, in het kader van waterveiligheid, heeft Wetterskip Fryslân deze pieren opgenomen in het zogeheten herstelprogramma. Wat zoveel wil zeggen dat er jaarlijks groot onderhoud wordt gepleegd aan een aantal van deze pieren. Vroeger, voor de aanleg van de Afsluitdijk, kon dat onderhoud bij laag water plaatsvinden. Sindsdien kan dat niet meer en gebeurt op een manier die ten koste gaat van de authentieke, cultuurhistorische uitstraling van de pieren.

Wetterskip Fryslân heeft berekend dat het herstellen van de pieren op cultuurhistorische wijze, ruim 2 ton per pier extra kost ten opzichte van regulier herstel. Deze meerkosten zijn periodiek en leveren dus bij ieder onderhoud opnieuw een extra kostenpost op. Op deze wijze aanpakken van alle pieren is geen optie vanwege de grote maatschappelijke kosten. Wetterskip Fryslân gaat i.h.k.v. het cultuurhistorisch belang van de pieren onderzoeken of er een tussenoplossing is voor alle pieren zodat met het bestaande onderhoudsbudget meer de cultuurhistorische waarde kan worden bewaard. Een andere optie is om alleen de grafzerkenpier op cultuurhistorische wijze te herstellen. Het herstel van de pieren heeft een cultuurhistorisch belang en draagt bij aan het aantrekkelijk(er) maken van de kustzone en -route.

ACTIE
Projectvoorstel indienen

WIE
Wetterskip Fryslân

DOEL
Behoud cultuurhistorisch erfgoed en vergroten beleefbaarheid kust

WANNEER
2023 – 2025

DRAAGT BIJ AAN
Gastvrij Fryslân 2028, cultuurbeleid SW-Fryslân,

BREDE WELVAART
SDG 13, 17

KOPPELKANSEN
Suggesties Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust, acties/maatregelen RoutenetwerkFriese IJsselmeerkust, sluizencomplex/ bunker Molkwerum.

STAKEHOLDERS
Wetterskip Fryslân, gemeente Súdwest-Fryslân

INVESTERING
PM

WAAROM IN UP? INITIATIEF SLUIT AAN BIJ THEMA'S:

Cultuurhistorie:
- → draagt bij aan het herstel van cultuurhistorisch waardevolle (water)infrastructuur
- → vergroot de culturele identiteit van de kuststrook en draagt dit op bijzonder wijze uit.
- → de pier met grafzerken gaat ook over het verhaal van de IJsselmeercultuur
- → de pilot draagt bij aan het herstel van het monumentaal watererfgoed

Recreatie:
- → de pilot maakt de kust aantrekkelijker en beter beleefbaar

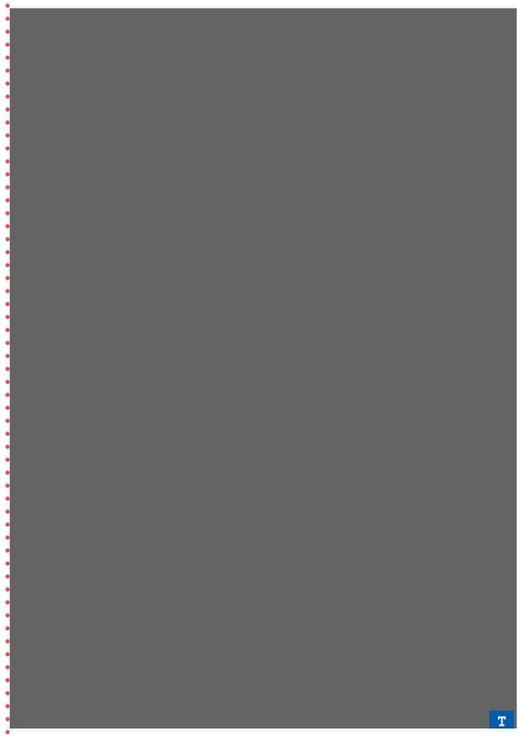

3.2.3 Stavoren – Lemmer

1 HAVEN LAAKSUM

2 MIRNSER KLIF EN HEGE GERZEN (VFIJ)

De stranden van het Mirnser Klif en Hege Gerzen hebben met strandafslag te kampen. Wat met het oog op fexibel peilbeheer niet minder zal worden. Om de recreatieve waarde van beide locaties in stand te houden - en koppelkansen m.b.t. de recreatieve infrastructuur te kunnen benutten - vindt op beide locaties strandophoging plaats i.h.k.v. het VFIJ-project. Daarbij wordt de opgetreden erosie zoveel mogelijk hersteld en een zoveel mogelijk robuust systeem gerealiseerd. Daarvoor wordt bij Hege Gerzen, naast ophoging, een beschermende onderwaterconstructie aangelegd.

ACTIES
Aanbesteding en uitvoering project

WIE
Projectbureau VFIJ

DOEL
Erosiebestrijding en versterken waterrecreatie

DRAAGT BIJ AAN
Gastvrij Fryslân 2028, position paper Gastvrij Súdwest-Fryslân 2030

BREDE WELVAART
SDG 9, 15

KOPPELKANSEN
Recreatief routenetwerk, opbrengst themagroepen VFIJ en ingebrachte suggesties Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust)

STAKEHOLDERS
It Fryske Gea, Wetterskip Fryslân, gemeente De Fryske Marren

BOUWKOSTEN
€ 350.000,-

WAAROM IN UP? INITIATIEF SLUIT AAN BIJ THEMA'S:

Water:
- → bijdrage aan het versterken van de klimaatrobuustheid en veiligheid

Recreatie:
- → kust wordt beter bereik- en beleefbaar
- → draagt bij aan toekomstbestendige waterrecreatie

3 MOKKEBANK (VFIJ)

Buitendijkse natuurgebied de Mokkebank kampt, net als andere natuurgebieden aan de Friese IJsselmeerkust, met erosie én verdroging. Een deel van de in de jaren negentig aangelegde zandplaten (120.000 m3) zijn in de loop der tijd deels verspoeld en deels aangegroeid aan de kust. Daarnaast kampt het gebied als gevolg van het omgekeerde peil met verouderd en verruigd riet en buitendijks grasland zonder natuurwaarde in plaats van kale en schaars begroeide delen. De (voorheen) kenmerkende natte moerasfauna (o.a. roerdomp en noordse woelmuis) staat dan ook onder druk. Ook fungeren de rietlanden niet langer als paai- en opgroeigebied voor vissen.

Met het project VFIJ wordt gewerkt aan erosiebestrijding en natuurherstel. Onder meer door in het gebied twee natuurlijk beheer peilpolders te realiseren, waarin een nattere situatie in winter en voorjaar ontstaat. Hierin wordt een slenkenpatroon aangelegd om extra oeverlengte te realiseren. De ingrepen bieden de mogelijkheid nieuwe leefgebieden te creëren voor broedvogels door de aanleg van bijvoorbeeld eilanden, ondieptes, rietvelden en oeverlanden. Wat bijdraagt aan de klimaatrobuustheid van het gebied. Tevens wordt er - in de westelijke peilpolder - een vispassage gerealiseerd die beide peilpolders bedient. Deze passage zal de visstand in het IJsselmeer ten goede komen.

ACTIE
Aanbesteding en uitvoering project

WIE
Projectbureau VFIJ

DOELEN
Erosiebestrijding, tegengaan van verruiging en verdroging, herstel van natuurwaarden en ecologische kwaliteit van het watersysteem

WANNEER
2023 - 2025

DRAAGT BIJ AAN
KRW, Natura 2000, Gebiedsagenda IJsselmeer, Natuurambitie Grote Wateren

BREDE WELVAART
SDG 13,14,15

KOPPELKANSEN
PAGW, realiseren paai- en opgroeigebied voor vissen, herstel palenrijen en zichtbaar maken havenkom richting Laaxum, ontsluiten wandelverbinding met Laaxum (zie ook opbrengst themagroepen VFIJ en suggesties Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust

STAKEHOLDERS
It Fryske Gea, Wetterskip Fryslân, gemeenten Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren, Deltaprogramma, Vogelbescherming Nederland.

BOUWKOSTEN
€ 1.527.432,-

WAAROM IN UP? INITIATIEF SLUIT AAN BIJ THEMA'S:

Natuur:
- → project verbindt en versterkt geleidelijke/natuurlijke overgangen
- → er komen natuurlijke (overgangs)zones voor zowel vissen, planten als vogels
- → project draagt in belangrijke mate bij aan het versterken en herstellen v.d. biodiversiteit

Water:
- → het project vergroot de klimaatrobuustheid, veiligheid en waterkwaliteit van het watersysteem
- → er wordt geanticipeerd op het flexibel peilbeheer van het IJsselmeer
- → de overgangszones tussen water, land en kuststrook worden versterkt

4 HERSTEL GEMAAL UITHEIINGSPOLDER

5 TACOZIJL E.O.

In het kader van het VFIJ-project - en aanvullende overeenkomst RWS KRW/N2000 - wordt de komende jaren de ecologische (water)kwaliteit van het buitendijkse (gras)land verbeterd. Zo wordt er onder meer voorzien in een natuurlijke peilpolder, met een 'kwakernaak' vispassage, duiker, natuurvriendelijke oevers en een paai- en opgroeigebied voor vissen.

Als onderdeel van VFIJ investeert de regio in het aantrekkelijker maken van de entree en routestructuur in de directe omgeving van Tacozijl. Zo wordt bij de vroegere inlaat van de Ee, die via zeesluizen aansloot op de Zuiderzee, een belevingsplek ingericht waar het verhaal van de belendende Joodse begraafplaats, de oude sluizen en de natuurontwikkeling zichtbaar wordt gemaakt. Hier komen ook bankjes en parkeergelegenheid.

ACTIE
Aanbesteding en uitvoering project

WIE
Projectbureau VFIJ

DOEL
Realisatie vispaaigebied op agrarische gronden, verbetering ecologische waterkwaliteit en recreatieve infrastructuur en belevingswaarde

WANNEER
2023 - 2025

DRAAGT BIJ AAN
Gebiedsagenda IJsselmeer 2050, KRW, natuurambitie Grote Wateren

BREDE WELVAART
SDG 13,14,15

KOPPELKANSEN
PAGW en suggesties Digitale Ideeënkaart IJsselmeerkust, realisatie wandel-fietspad vanaf Tacozyl naar Sondel

STAKEHOLDERS
It Fryske Gea, Wetterskip Fryslân, Provinsje Fryslân, gemeente De Fryske Marren, Staatsbosbeheer, Deltaprogramma, Vogelbescherming Nederland

BOUWKOSTEN
ca. € 683.700,-

WAAROM IN UP? INITIATIEF SLUIT AAN BIJ THEMA'S:

Natuur:
→ het realiseren van meer natuurlijke overgangszones voor vissen, planten en vogels

Recreatie:
→ beter beleef- en bereikbaar maken kust

Cultuurhistorie:
→ ontsluiten verhaal IJsselmeercultuur

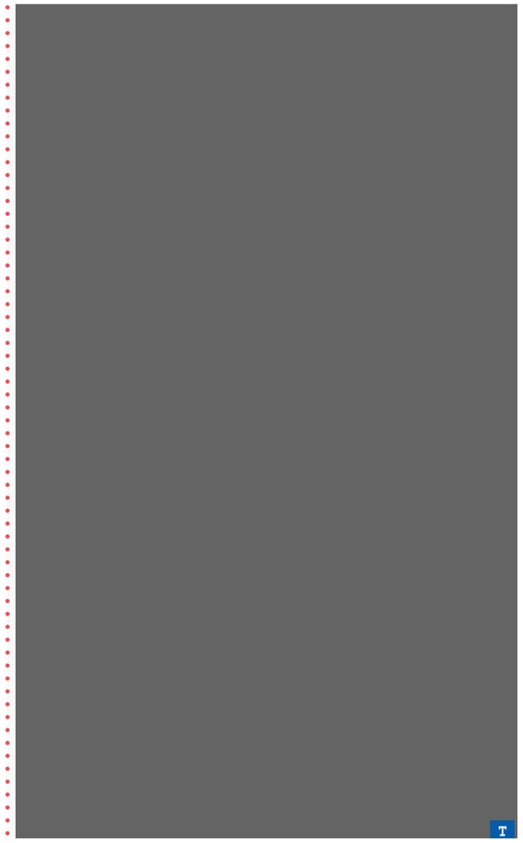
6 LANGZAAMVERKEERSVERBINDING LEMSTERHOEK – SONDEL

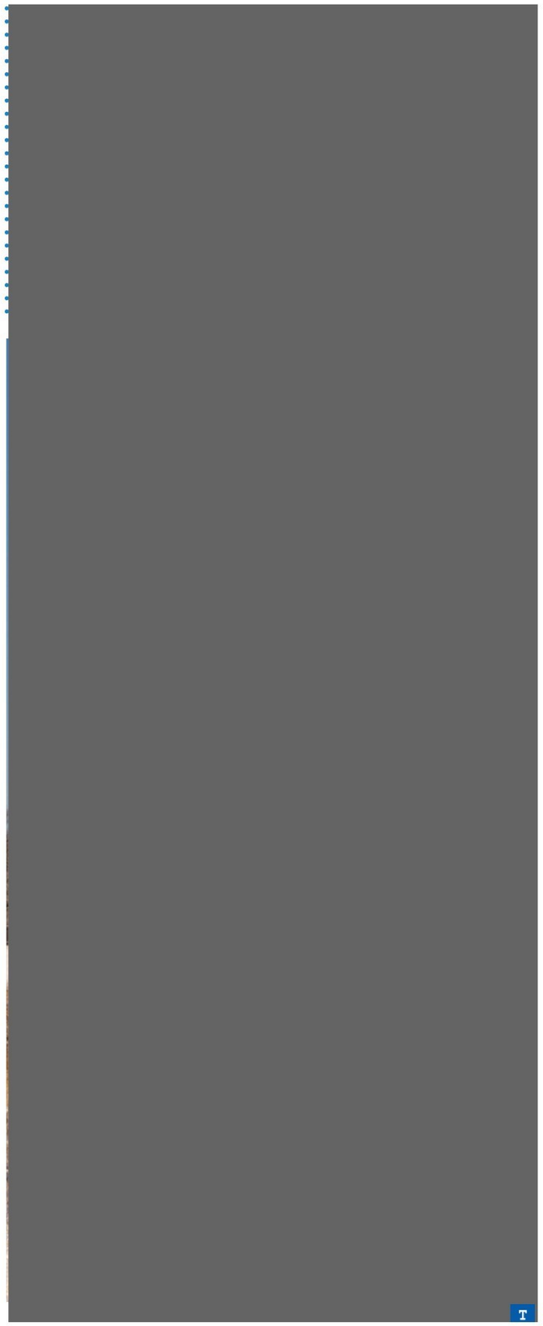

7 WANDELPAD WOUDAGEMAAL

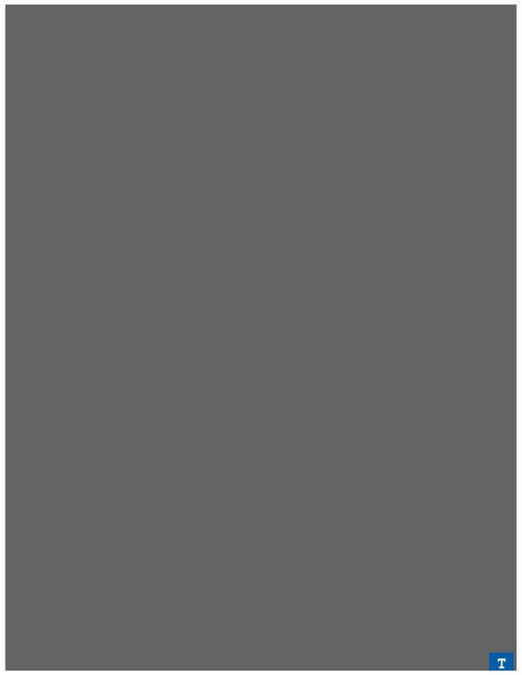

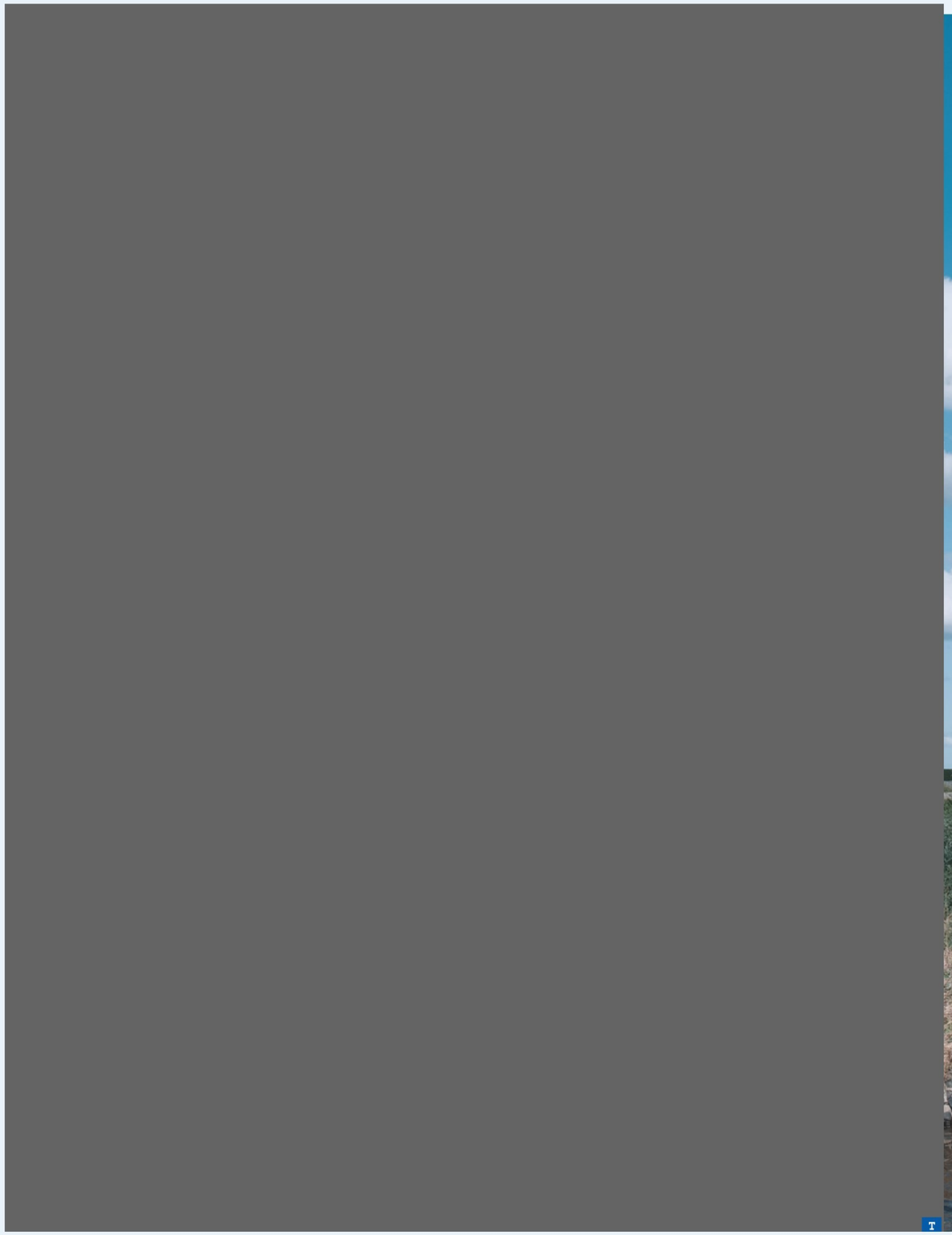

8 HERINRICHTING PLATTEDIJK LEMMER E.O.

4 Organisatie

4.1 Organisatie

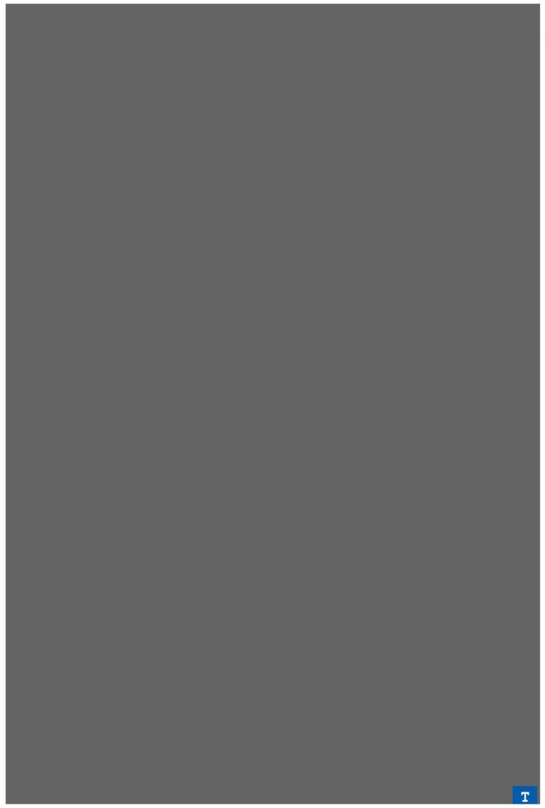

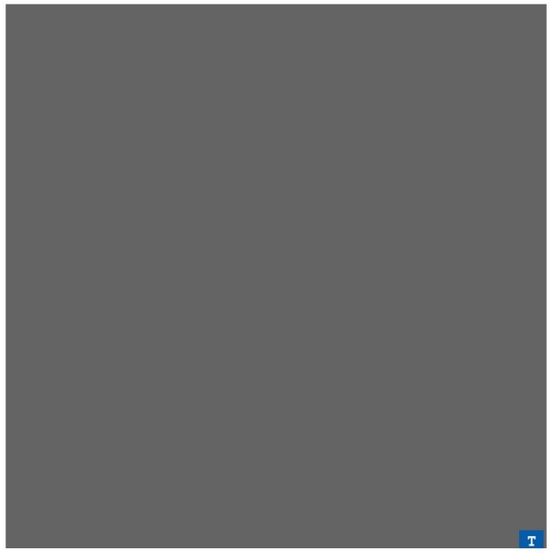
4.2 Programmamanagement en financiën

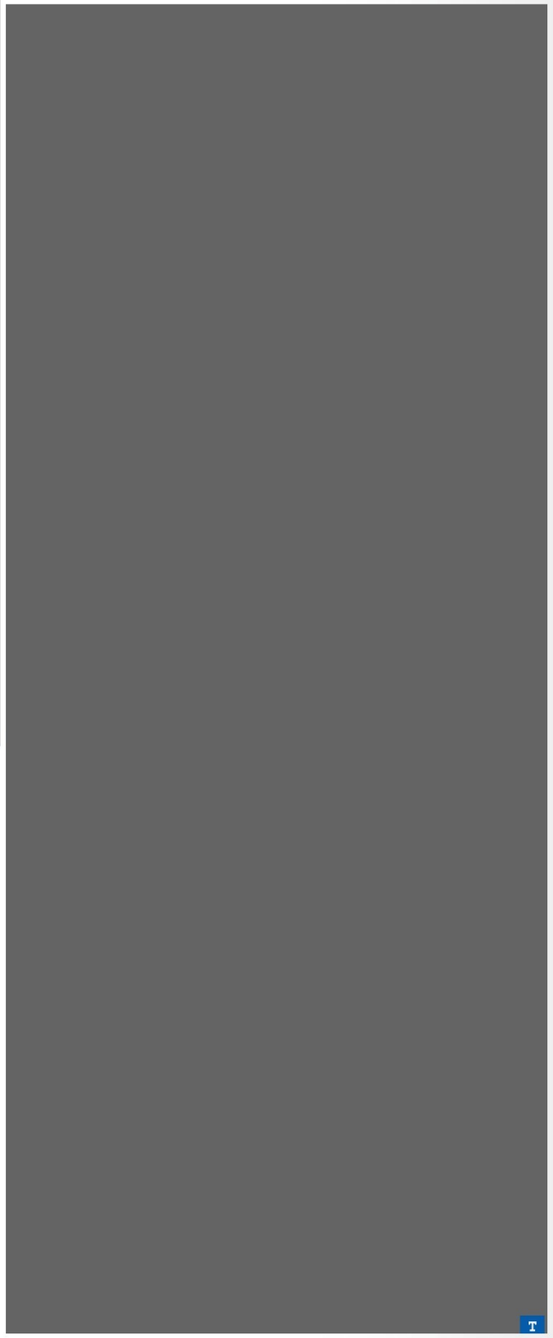

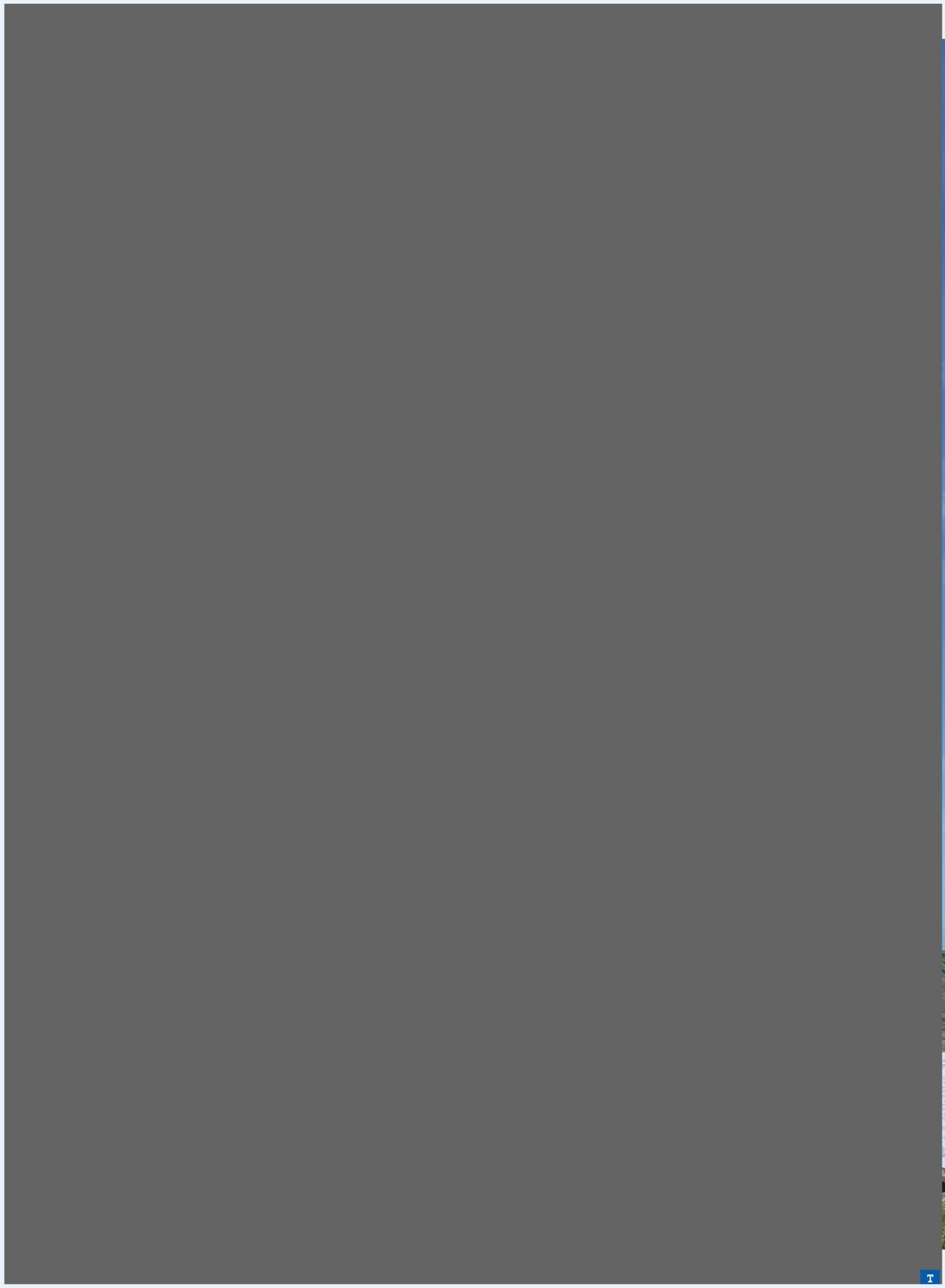

4.3 Communicatie

4.4 Participatie

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

T

Valt buiten reikwijdte van het verzoek